

CHVÁLKOVICKÝ HLASATEL

občasník městské části Olomouc–Chválkovice

prosinec 2011

číslo 1

ročník I

Vážení a milí spoluobčané,

dovolu, abych vás přivítal v posledním měsíci roku 2011 a představil vám současně první číslo zpravodaje Chválkovický hlasatel. Touto cestou vám budeme pravidelně nejméně jednou za půl roku přinášet nové informace v olomoucké městské části Chválkovice.

Jsem rád, že mohu být u zrodu prvního čísla tohoto titulu. Bude záležet na vás, v jakých intervalech budeme Chválkovický hlasatel vydávat. Věřím totiž, že každý z vás si v něm najde, co odpovídá jeho zájmům, a že se někteří z vás stanou jeho spolupracovníky. Chceme vám nabídnout možnost uveřejňovat zde své náměty, články, postřehy a další, co budete považovat pro Chválkovice za zajímavé, podnětné nebo důležité. Za všechny vaše nápady děkujeme a prosíme o zaslání na e-mail v.kauer@email.cz.

Přeji všem příjemné počení a ještě příjemnější prožití vánočních svátků, jejichž atmosféru každoročně doplní láska, porozumění, radost z dárků, zábava a s tím spojené závěrečné rozloučení se starým rokem.

Takže nádherné Vánoce prožít v kruhu vašich nejbližších, pevné zdraví, štěstí, hodně pracovních a osobních úspěchů v roce 2012 přeje všem

Vladimír Kauer
předseda Komise městské části
Olomouc-Chválkovice

CHVÁLKOVICKÝ HLASATEL
občasník městské části Olomouc–Chválkovice. Vydává: Statutární město Olomouc, Komise městské části Olomouc-Chválkovice.

Redaktorka: PhDr. Zita Chalupová,
tel.: 775 705 352, e-mail: chzita@quick.cz, fotografie: (red).

Grafické zpracování a tisk: Exa Print – Design, s. r. o., Střední Novosadská 4, 779 00 Olomouc, tel.: 775 705 170, e-mail: obchod@exaprint.cz.

Hřiště, chodníky, křižovatka – a co obchvat?

Co se ve Chválkovicích v posledních letech povedlo, na co se čeká

Město Olomouc postupně investuje do všech svých městských částí. Dožívá se také na Chválkovicích. O co v posledních letech šlo a s čím magistrát v nejbližší budoucnosti počítá? Na to jsme se zeptali kompetentních lidí, pracovníků odborů koncepce a rozvoje, životního prostředí a vnějších vztahů a informací.

Dětská hřiště a historická alej

Snad nejvíce Chválkovičtí oceňují vybudování dvou dětských hřišť. Předcházel mu demografický průzkum ve městě v letech 2003-2005, který dostalo na starosti Centrum pro komunitní práci v Přerově. „Ve městě tehdy bylo kolem tří set pískovišť, tu a tam doplněných o nějakou kovovou průlezkou. Takový stav byl samozřejmě neudrži-

teľný,“ popisuje situaci před osmi lety Ing. Jitka Štěpánková, vedoucí oddělení péče o zeleň odboru životního prostředí. „Už v roce 2002 vyšly nové normy týkající se dětských hřišť a herních prvků na nich. Navíc na všech hřištích od té doby probíhají pravidelné kontroly autorizovaných osob, které ještě namátkově prověřuje Česká obchodní inspekce. Z onoho průzkumu vyplynulo, která hřiště by bylo třeba zachovat. Odbor koncepce a rozvoje vytipoval lokality, kde lidé stáli o opravu stávajícího hřiště nebo vybudování nového. Současný stav je, že je hřišť méně, ale jsou intenzivně udržována, pravidelně kontrolována, na některých jsou dokonce správci,“ vysvětluje Ing. Štěpánková. Ve Chválkovicích tak mají dvě hřiště – na ulicích Kubatova a Šubo-

Hřiště, chodníky, křižovatka – a co obchvat?

va a mezi ulicemi Veverkovou a Kampeřickou. Obě vznikla na přelomu let 2009 a 2010. „Hřiště ve Veverkově ulici bylo v naprosto dezolátním stavu, bylo kompletně obnoveno novými herními prvky. To samozřejmě zvýšilo návštěvnost, takže už letos jsme zde museli vyměnit jednu houpačku. V Kubatově ulici je problémem opakovaná krádež tří závěsných houpaček, takže jsme museli dodávat nové,“ dodává Ing. Štěpánková.

Podle jejích slov se nyní obnovuje také část historické aleje vedoucí z Chválkovic k Samotíškám. Konkrétně na Selském náměstí. Budovala se zde totiž před pár lety kanalizace a stromy měly přes zimu obnažené kořeny. „Trvá to tak tři roky, než se to na stromech projeví. A projevilo se: stromy odcházejí. Letos jsme vysadili dvanáct nových lip a ještě asi dvě budeme vysazovat,“ objasňuje problém Ing. Štěpánková. Ovšem situace se snadlepší: kraj totiž převádí pozemek v katastrálním území Chválkovic a Samotíšek pod alejí na město. Takže odbor životního prostředí opět dostane alej do péče, jak tomu

bylo do roku 2008. „Od roku 2008 se o tu mladou výsadbu nikdo pořádně nestaral. Alej je kulturní památka a péči nutně potřebuje. Snad s ní v příštím roce zase začneme,“ říká Ing. Štěpánková. Historická alej je podle ní ohrožena dopravou, často zde hlavně v zimě dochází k haváriím. Teď byly z iniciativy města instalovány v aleji dopravní značky upozorňující na úsek vážných dopravních nehod a doporučenou rychlost 70 km/h a také patníky po vzdálenostech cca 50 metrů. Byly též osazeny dopravní knoflíky, tzv. kočící oči, do středového pásu po vzdálenostech cca 18 metrů. Podle názoru Ing. Štěpánkové by pomohla i svodidla, protože by zpomalila dopravu, a současně chránila stromy.

Jak je na tom doprava?

Důležitou částí vybavenosti je také doprava. O tom, co se buduje a bude budovat ve Chválkovicích, jsme hovořili s vedoucím oddělení koncepce dopravy odboru koncepce a rozvoje Ing. Markem Černým. Podle jeho slov se zde stávalo hned několikrát. „Vzniklo jednak

parkoviště pro in-linisty, kteří vyrazí z Chválkovic do Černovířského lesa. Významným projektem byla taky úprava Chválkovické ulice. Příprava trvala asi tři roky. Hlavním cílem bylo zlepšit plynulost a bezpečnost dopravy, protože obchvat, tedy východní tangenta, je dosud v nedohlednu,“ vysvětluje Ing. Černý. Jak dodává, řidičům bude asi chvíli trvat, než si na retardéry na Chválkovické zvyknou: „Byli zvyklí projet tento úsek sedmdesátkou. Najednou zjistí, že je tam méně místa, hlavně pro nákladáky. Že se to dá projet opravdu nanejvýš padesátkou.“

Byly také upraveny všechny stávající signalizace, tedy přechody, křižovatky a semaforey. Přechody jsou nyní kratší, takže i starší lidé mají šanci je na zelenou přejít. „Vždycky existuje několikero pohled. Jsou lidé, kteří tam bydlí, lidé, kteří zde mají provozovny, zákazníci a lidé, kteří jen projíždějí. Každý by chtěl něco jiného, ale všem se vyhovět nedá, vždycky bude někdo nespokojený s řešením. Snažili jsme se najít rozumný kompromis,“ říká Ing. Černý. A jak pokračuje, další věcí, kterou lidé oceňují, je cyklostezka vedoucí z Chválkovic do Samotíšek. „Už fungu-

► je pár let a na její vybudování částečně přispěl také Státní fond dopravní infrastruktury. Cyklostezka navazuje na in-liny – je využívána od Samotíšek až do Černovířského lesa.

Pokud jde o výhled do budoucna, plány jsou velké. Jaká bude skutečnost, se uvidí. „Rozhodně je ve výhledu kompletní rekonstrukce ulice Na Zákopě. Tam je potřeba opravit úplně všechno, vlastní komunikace i veškeré inženýrské sítě. Oprava je projekčně rozdělena do čtyř etap, zatím ale nemohu říct, kdy se začne,“ vysvětluje záměry města Ing. Černý.

Východní tangenta

Už evergreenem je ona východní tangenta. Podle Ing. Černého dělá město, co může. „Občané často říkají, že město v této věci nic nedělá, ale není to tak jednoduché. Nejde totiž o investici města, nýbrž o investici státu. Město stále usiluje, aby se tangenta dostala mezi státní priority. Dodalo všechny odborné posudky, které stát požadoval včetně řešení možnosti zlevnění celé stavby, ale zatím marně. Rádi bychom, aby se stavba alespoň projekčně začala připravovat. Je však nejprve nutné, aby již zpracovaný investiční záměr schválilo Ředitelství silnic a dálnic ČR a ministerstvo dopravy. Teprve potom mohou začít přípravné a projekční práce,“ objasňuje situaci Ing. Černý. Bez tangenty nelze podle jeho mínění provoz na Chválkovické ulici uspokoj-

ivě vyřešit. Řidiči sice po vybudování okružní křižovatky v Bystrovanech občas volí cestu přes Dolany, Tověř, Bystrovany. „I tak budou bez obchvatu lidí na Chválkovické pořád trpět. Dalším problémem v této věci je, že obchvat musí přetnout historickou, památkově chráněnou alej a ochranné pásmo Klášterního Hradiska a Svatého Kopečka. Tyto limity jsou momentálně neprolomitelné a z nich vyplývá i navržené technické řešení východní tangenty. Současné řešení počítá s tím, že obchvat povede zhruba v úrovni terénu kousek za Domovem seniorů (Počítá s tím i výsadba – stromy v tomto místě chybějí – pozn. red.) coby hlavní komunikace. Nad ní by byla vybudována pouze lávka pro pěší a pro cyklisty. Automobily jedoucí z Chválkovic do Samotíšek by musely odbočit v Železniční ulici, přejet tangentu jet kousek po silnici souběžně s tangentou a teprve za lávkou se napojit na původní komunikaci vedoucí v aleji,“ říká Ing. Černý. Nabízí se otázka, která napadne snad každého: proč by nemohl obchvat vést v těchto místech v tunelu pod alejí? „To je velký technický problém. Když odhlédnu od obrovských investičních nákladů, byly by při takovém řešení i velké provozní náklady. Jsme zde totiž v absolutní rovině a problém činí odvodnění. Stále by se zde musela odčerpávat voda,“ objasňuje obtížnost takového řešení Ing. Černý. Naštěstí – nebo

naneštěstí je východní tangenta zatím v nedohlednu.

Pro chodce a seniory

Ve Chválkovicích jsou také nové chodníky. Jak řekl Mgr. Vladimír Puhač z odboru vnějších vztahů a informací, Rada města Olomouce na jaře roku 2011 rozhodla o novém způsobu zajištění oprav chodníků tak, aby se na lokalizaci oprav podílely všechny komise městských částí. Odbor dopravy společně s odborem vnějších vztahů a informací MMOL zajišťoval stránku organizační a finanční, vlastním provedení byl pověřen stálý smluvní partner města Technické služby města Olomouce. „Tato první vlna oprav se ukázala jako velmi šťastné řešení a tři sta tisíc skutečně doputovalo tam, kam to dle mínění místních bylo nejpotřebnější. Tato zkušenost by se měla promítnout i do roku 2012. RMO patří za toto rozhodnutí velký dík.“

A chystá se také změna v Domově seniorů Pohoda. Měla by zde vyrůst novostavba čtyřpodlažního objektu s kapacitou sta nových lůžek. Součástí bude také technická infrastruktura, dopravní napojení a sadové úpravy. Termín stavby ještě není upřesněn.

Podaný výčet zcela jistě není úplný. Další záměry města najdete v červnovém čísle Chválkovického hlasatele.

(red)

Jak fungují komise městských částí

Chválkovický hlasatel vydává Komise městské části Olomouc-Chválkovice. Ne každý přesně ví, co má vlastně taková komise na starosti a jak funguje. Na to jsme se zeptali Mgr. Vladimíra Puháče z odboru vnějších vztahů olomouckého magistrátu.

Kdysi v Olomouci probíhala debata o tom, zda nezřídit tzv. malé radnice. Pak se však městská reprezentace shodla na tom, že Olomouc není na malé radnice dost velká. Suplují komise městských částí práci malých radnic?

Komise městských částí jsou poradním orgánem rady města – a to chci hned na začátku zdůraznit, nemají právo rozhodovací. V Olomouci je takových komisí dvacet sedm, skoro tři stovky občanů, kteří svou radou, každodenním postřehem pracují za symbolickou odměnu ve prospěch města Olomouce. Rada města a jednotlivé odbory se na komise obracejí v širokém spektru otázek, jako jsou nájmy či pronájmy městských objektů a pozemků nebo při jejich prodeji, v otázkách veřejné zeleně, budování, obnovy a údržby dětských hřišť, čistoty, oprav chodníků a silnic, svozu odpadů, strategického plánování, potažmo městského rozpočtu. Prostě v otázkách všeho, co se dotýká občanů a s čím má město jakékoliv záměry.

Jak dlouho už komise v Olomouci pracují?

Komise vznikly v první polovině devadesátých let na základě zákona o obcích. Zatímco ve větších městech existují tzv. malé radnice, v Olomouci tuto činnost ve značně zmenšené míře supluje komise bez právní subjektivity.

A jak komise pracují?

Scházejí se jedenkrát měsíčně, z jejich jednání jsou pořizovány zápisy. Ty zaznamenávají nejruznější požadavky a podněty komise i občanů, které jsou přenášeny do každodenního rozhodovacího řízení jednotlivých odborů. Komise jsou tedy, obrazně řečeno, takovými dalekohledy, jimiž je možné dohlédnout do každodenních starostí občana, aby jeho problém zcela nezapadl.

Na webových stránkách olomouckého magistrátu jsou komise městských

částí uvedeny v rubrice samospráva. Znamená to, že jejich členové jsou také voleni?

Předsedové i členové komisí městských částí jsou jmenováni radou města. Ve většině případů kopírují zastoupení politických stran v zastupitelstvu, s tím rozdílem, že žijí v určité lokalitě. Členy komisí jsou i občané, kteří nezastupují žádnou politickou stranu, jsou však v dané lokalitě dlouhodobým aktivizačním prvkem a neodradí je dílčí neúspěchy, kterých je při této práci poměrně hodně.

Kolik mají komise členů a na jak dlouho bývají jmenováni?

Počet členů jednotlivých komisí se liší. Pohybuje se podle velikosti lokality kolem pěti, ale máme komise i o patnácti členech. Funkční období komise trvá čtyři roky a má jen pár měsíců zpoždění za volbami do obecního zastupitelstva.

A jak funguje a spolupracuje Komise městské části Olomouc-Chválkovice?

Úspěšnost komise v očích občanů je nejvíc měřitelná tím, jak občan pozná změny, jestli se v tomto obvodu děje cokoliv pozitivního stran vlastního života. Takže je též na občanovi, jak a kde své požadavky vznášá a také na komisi a předsedovi zvláště, jak dokáže tyto požadavky prosadit. Práce nelehká, ne vždy vděčná, z mého pohledu však vždy chválehodná a nikdy nekončící, trpělivost je nutná. Chválkovická komise pod současným vedením pracuje trpělivě, velmi sympaticky se z hlediska dlouhodobosti rozvíjí. Buduje si postupně své cíle, nezdá se mi netrpělivá, což přináší velmi často své ovoce.

(red)

Komise městské části Chválkovice

předseda: Vladimír Kauer (KDU-ČSL)

členové: Helena Michalcová (ODS), PhDr. Bohumil Šíp, Pavla Trhlíková (KDU-ČSL), Růžena Fišerová (ČSSD), Jaroslav Švestka (ČSSD), Ing. Miroslav Tichý

termíny zasedání KMČ v 1. polovině roku 2012: každá druhá středa v měsíci, 18.00, ZŠ Gorkého 39, Olomouc-Pavlovičky

Lidé nejvíce oceňují vybudování dětských hřišť

Jak obyvatelé Chválkovic hodnotí to, co se v jejich části města v poslední době událo, do čeho město investovalo, a co by ještě bylo potřeba? Tyto otázky jsme položili několika lidem, starším i mladším, mužům i ženám.

Monika Genčurová:

Oceňuji vybudování dětského hřiště. To byla hodně dobrá věc, co město udělalo. A taky cyklostezku do Samotíšek, ta tu myslím dost chyběla. I když

musím říct, že opravy na Chválkovické ulici se mi nelíbí, protože sice dopravu zpomalily, ale taky hrozně zahustily. Vím o plánovaném obchvatu. Byl by asi potřeba, ale zase by se přerušila historická alej na Sv. Kopeček. Pro mě osobně to nemá větší význam – buď nám povede silnice před barákem, nebo za barákem.

zatím prý nejsou peníze. Tak snad v příštím roce.

Zdeněk Soušek:

Z toho, co vidím, jsou to dvě dětská hřiště na Kubatově a Kampelíkově. Byla to tam jenom tráva, bez pískoviště, to je dobrá změna. Jinak nevidím žádné velké změny. Co se mi

opravdu nelíbí, je umístění kontejnerů v ulici Na Zákopě. Ne to, že tam jsou

– někde být musí –, ale to, jak tam nevhodně stojí. Protože když jdou děti ze školy, nevidí do křižovatky. Původně snad měla stát na Železniční ulici, ale je to soukromý pozemek, takže skončily Na Zákopě. Ovšem zase oceňuji, že je mezi nimi i kontejner na staré šatstvo, protože nemusíme jezdit do města. Ale právě ten je moc vysoký a brání dětem ve výhledu. A s kontejnery je spojený ještě jeden problém: stává se, že v noci přijede auto a vyhodí u kontejnerů odpad – koberce, stavební materiál... Za to ale město samozřejmě nemůže. Taky si myslím, že by město mělo víc podporovat místní organizace a spolky.

(red)

Pavel Farník:

Oceňuji vybudování dětského hřiště, opravené chodníky a taky to, že v mateřské školce je spousta nových věcí. Pokud jde o ten velký provoz na Chválkovické,

o tom se ví mnoho roků a myslím, že je to těžko řešitelné. V otázce občanské vybavenosti ve Chválkovicích asi nyní nepostrádáme nic podstatného.

Jiřina Žylová:

Myslím, že je dobře, že se vybudovala ta nová křižovatka, kde se z Chválkovické odbočuje na Selské náměstí. Vznikly tam přechody pro chodce, je to bez-

pečnější. Byly by potřeba nové chodníky. Část už město udělalo, ale ještě to není opravené všude. Loni jsem psala na město žádost, protože u našeho domu je chodník špatný, je pod ním asi nějaká prohlubeň, kde se drží voda – a všechno nám to protéká do domu. Ptala jsem se na to i letos, ale

Čí jsou Chválkovice? Naše!

Z historie samostatné obce i městské části

Podle zákona č. 214/19 Sb. schváleného Národním shromážděním Československé republiky 16. dubna 1919 byl vytvořen nový sídelní útvar, pracovně nazvaný „Velký Olomouc“. Dodnes nezrušený dokument tenkrát stvrzoval mnohaleté přání českých představitelů města Olomouce i souhlas vedení třinácti s městem bezprostředně sousedících obcí vykročit do historie společně, pod jednotným řízením a vedením se sídlem na olomoucké radnici (nabídku odmítla pouze Holice). K starobylé Olomouci se tak tedy připojila dvě města: Nová Ulice a Hodolany, a další obce okresu Olomouc-venkov: Černovír s Klášterním Hradiskem, Hejčín, Lazce, Neředín, Nové Sady, Nový Svět, Pavlovičky, Povel, Řepčín a také naše CHVÁLKOVICE. Z pohledu územně-správního pak v případě Chválkovic (ale i těch ostatních obcí) k žádné další změně v průběhu dosud uplynulých více než devadesáti let už nedošlo.

V předchozích staletích to bylo trochu pestřejší, ale i tak nebylo těch, kterým Chválkovice „říkaly pane“, příliš mnoho. Že vesnice vzdálená něco přes tři kilometry od hradeb města Olomouce nebyla v dávné minulosti nikdy samosprávným subjektem, lze potvrdit spolehlivě. Ale kdo a kdy ji založil, se asi nikdy přesně nedovíme. První písemné svědectví o její existenci nese až letoopočet 1220 v listině vydané olomouckým biskupem Robertem, v níž se potvrzuje vlastnictví vsi Squalcowicz cisterciáckému klášteru na Velehradě. O osm let později (1228) potvrzuje totéž témuž klášteru také král Přemysl Otakar I., i když písař osadu znal pod jménem Kwalkowitz. Písemně

doložitelné také je, že roku 1287 přešly Chválkovice (z příčin již přesně nedoložitelných) do majetku biskupského, kam potom patřily déle než 500 let. Mnoho na tom neměnila ani skuteč-

nost, že církevní vrchnost – v čase nějaké finanční nouze – ve 14. a 15. století chválkovický statek dala několikrát do zástavy i světským šlechticům.

Církevní majetek se na území olomoucké diecéze postupem věků vyhranil do tří kategorií. Největší skupinu tvořilo více než 50 vesnic nebo jejich podstatných částí, což byly privátní statky metropolitní kapituly přidělované jednotlivým kanovníkům, případně vikářům k doživotnímu užívání jako jejich prebendy, čili zdroj (velmi slušné) obživy. Od konce 16. století se postupně vydělovaly statky řečené komunní, sloužící k užítku kapitule jako celku. Byly jen čtyři: Haňovice, Patřvald, Tršice a Velká Bystřice, kde bylo také sídlo jejich správy. A konečně zde byly od nejstarších dob komorní statky

CHVÁLKOVICE V ROCE 1927 při pohledu z letadla: Při dolním okraji vpravo je vidět nová chválkovická sokolovna (1924) a začátek ulice Na Zákopě, v opačném rohu nahoře fort č. II vybudovaný v letech 1854–1857. Mezi tím všechno ostatní. Kousek za horním okrajem snímku bychom viděli zdejší hřbitov, ale místo dnešního fotbalového hřiště (až 1931) byl tehdy ještě rybník a dál nalevo od cesty k Samotíškám se ještě nezačal stavět domov důchodců (teprve 1938).

POHLED K OLOMOUCI z věže chválkovického kostela přes dnešní Selské náměstí, jak jej v roce 1841 viděl olomoucký malíř Franz Domek, podle jehož kresby nám již neznámý rytec tuto památku věrně zachoval.

olomouckého biskupství (arcibiskupství) přímo v majetku samého biskupa. Spravoval je úřad v Kroměříži, ale patřily mu pouze vsi kolem Olomouce: Bělkovice, Bukovany, Přáslavice, Řepčín, Slavonín a Chválkovice.

Ve Chválkovicích měla vrchnost také svůj hospodářský dvůr, k němuž praceschopné obyvatele osady vázaly po staletí nevolnické povinnosti, jaké odpovídaly feudálním časům. K jisté úlevě chválkovickým rolníkům došlo až roku 1778, kdy i církevní vrchnost v Olomouci přistoupila na návrh národohospodáře F. A. Raaba, aby feudální páni umožnili poddaným zaměnit své fyzické robotní povinnosti za stále peněžní poplatky (tzv. raabizace). V letech 1786 a 1799 vrchnost dokonce část půdy svého chválkovického velkostatku rozparcelovala a rozdělila (ovšem za peníze!) místním rolníkům i novým osadníkům neboli familiantům. Ti druzí si pak začali stavět své domečky kolem silnice k Pavlovičkám, nebo si pro ně „zakópili“ pozemky kolem cesty do Bělidel, které se podle toho dodnes říká Na Zákopě.

Připojení k městu Olomouc

Od konce 18. století se tedy i ve Chválkovicích dýchalo přece jen volněji, i když k demokratické správě, či dokonce obecní samosprávě bylo ještě hodně daleko. V čele obce stál rychtář jmenovaný ovšem vrchností a chápaný pouze jako vykonavatel panské vůle vůči poddaným. Zástupcem rolníků mohl být pudmistr (z německého Bauermeister) s obecní radou. Ten však směl řešit

nanejvýš problémy vzájemných vztahů mezi obyvateli. Styk s nadřízeným úřadem byl tedy pouze jednosměrný, což platilo i pro cestu od správního orgánu ještě vyššího. Byla jím kancelář Olomouckého kraje v čele s krajským hejtmánem sídlícím v Olomouci (mezi léty 1784 a 1793 v Uničově). Odtud přicházela nařízení do vesnic a některých měst skrze 51 vrchností čili patrimonií v celém kraji. Přes jednu z nich, která stále spravovala třeba už rozparcelované statky olomouckého arcibiskupství, dostávaly pokyny i Chválkovice. Námitky, či dokonce nesouhlas nebo protesty v opačném směru se samozřejmě nepřijímaly.

Historický zlom v tomto směru vyvolaly až události bouřlivého roku 1848, kdy byla zrušena panská robota a s ní i přežitá patrimoniální správa, tedy i všechny dosavadní povinnosti obyvatelstva k vrchnostem. Úřední cestou byly ustanoveny samostatné politické a katastrální obce s volenými obecními výbory (zastupitelstvy), ale také vyšší územně-správní celky: politické okresy uvnitř dělené zpravidla ještě na okresy soudní. Pod politický i soudní okres Olomouc-venkov spadala od roku 1850 také samostatná obec CHVÁLKOVICE, tenkrát se 695 obyvateli bydlícími v 90 domech.

Na tomto systému mnoho nezměnil ani státní převrat 28. října 1918. V demokratické republice byly sice zavedeny jiné volby obecních zastupitelstev (kde nevolili jako dosud jen plátcí přímých daní, ale každý dospělý občan včetně žen). Ale v těch docela prvních

demokratických volbách v neděli 15. června 1919 si obyvatelé Chválkovic svobodně vybírali pouze zástupce do společného zastupitelského orgánu na olomoucké radnici. Jak už bylo vpředu uvedeno, oficiálně k 1. červenci uvedeného roku 1919 se i Chválkovice staly pouze místní částí tzv. Velké (či Velkého) Olomouce. Do nového sídelního útvaru tehdy přispěly 2334 obyvateli, 220 domovními čísly a 768 hektary svého katastrálního území. V čase, kdy se rodil nový národní (český) stát, bylo nesmírně důležité, že ze zmíněného počtu chválkovických obyvatel bylo 2125 Čechů (a jen 152 Němců), což vydatně přispělo k tomu, že donedávna německá Olomouc se rázem stala městem s výraznou českou většinou.

Není všechno zlato, co se třpytí

Akt spojení třinácti obcí s městem Olomoucí, vycházející ze spontánního souhlasu zainteresovaných (především ovšem českých obyvatel), uvítal v tom čase tzv. vládní komisař a později mnohaletý starosta města Olomouce JUDr. Richard Fischer mimo jiné slovy:

„... Tento okamžik jest pro Olomouc historickým... Přinese všem spojeným obcím výhody, o nichž dnes nemáme ani potuchy. Přejí si, aby všechno to, co ve svém srdci přinášíme vstříc Olomouci, dostalo se i připojeným obcím a aby zmíněný čin byl počátkem velkého rozmachu Olomouce...“

Jeden z hlavních projektantů spojení předměstských obcí s městem dr. Fischer však stejně vzletnými slovy nepřipomněl, že připojené obce se budou muset podílet

také na hospodářském povznesení města těžce postiženého rozvrtem za sotva skončené světové války. Přišly tedy na pořad nové a dosud nebývalé dávky a daňové přírázky, bez nichž by se samostatné a poměrně konsolidované obce jistě obešly. Ale protihodnota zatím nebyla vidět žádná. Tak už v roce 1920 začaly padat návrhy alespoň na jakousi hospodářskou autonomii. Nejdřív na Nových Sadech, nesplnitelné požadavky měli i Hejčínští, nejsilněji však podobná přání zaznívala z Chválkovic. Tam dokonce iniciativní skupina nespokojených občanů vyvolala (1922) rezoluci za opětné osamostatnění obce. Jenže to tenkrát předpokládalo změnu zákona (č. 214/19 Sb.) a k tomu musela dát souhlas přímo vláda republiky, následně pak Národní shromáždění. A už na zasedání ministerské rady 19. ledna 1923 byl požadavek prostě zamítnut a do parlamentu ani nešel. Chválkovice už tedy zůstaly integrální součástí Olomouce a ani později se zde již žádné odstředivé tendence neprojevovaly. Jistě nejen proto, že „odtržení“ nebylo snadné, ale brzy k tomu nebyl ani důvod. Ukázalo se totiž, že město svá přivtělená předměstí nijak neodstrkuje a podle možností (v Olomouci vždycky bohužel skromných) přece jen dbá na jejich potřeby. Tak byly Chválkovice roku 1924 napojeny na městskou kanalizaci, od února roku 1927 sem jezdil (každou hodinu) městský autobus, školákům se od září 1929 zkrátila cesta do měšťanky díky nové moderní budově postavené toho roku (i když vlastně už na půdě Pavloviček). V roce 1932 zde město postavilo (při ulici Jakuba Šuby) celý blok sociálních bytů, roku 1938 se pustilo do stavby velkolepého objektu sociální péče – dnešního Domova důchodců atd.

Že si vedení města o desítky let později nevybralo chválkovické území pro stavbu rozlehlých panelákových sídlišť (jako např. na Nové Ulici, Nových Sadech či na Povlu), byli místní občané jen rádi. Také poválečná průmyslová výstavba (např. kolem ulice Železniční) nebyla nijak třeskatá a příliš zhoršující životní prostředí, což bylo Chválkovicím rovněž k prospěchu.

Po II. světové válce...

Postavení někdejší samostatné obce v sestavě města Olomouce se příliš nezměnilo ani za okupace, ani po II. světové válce, kdy se moci na radnici ujal Národní výbor hlavního města Olomouce, od října 1946 nazývaný Ústředním národním výborem s pravomocí okresního úřadu (pro okres Olomouc-město). Uvnitř tohoto samosprávného útvaru byly v Olomouci ustaveny čtyři tzv. ob-

vodní rady s formální působností místních národních výborů. Jedna z nich (čís. 2 se sídlem v Hodolanech) uplatňovala své kompetence vedle Hodolan, Bělidel a Pavloviček také ve Chválkovicích. K 1. lednu 1949 se národnímu výboru na radnici říkalo Jednotný národní výbor (společný pro okresy Olomouc-město i venkov) a v městě se za výkonné složky JNV považovalo již 8 obvodních rad, mezi nimi i OR Chválkovice-Pavlovičky. To pak zůstalo i přes další reorganizaci v roce 1954, kdy se oba okresy opět rozdělily a bývalé obvodní rady teď měly titul Obvodní národní výbor. „ObvNV“ Chválkovice-Pavlovičky měl číslo VIII. To vše platilo jen do další reorganizace roku 1960, kdy v Olomouci nastoupila éra až 56 občanských (někdy také uličních) výborů.

Celý tento systém zaměstnávající (ovšem bezplatně) několik set lidí,

a s přičtením tzv. domovních důvěrníků dokonce tisíce občanů, byl sice deklarován jako zvětšení či prohloubení demokracie, ale se skutečnou demokracií (tj. vládou lidu) mnoho společného neměl. Však si to většina z nás ještě pamatuje. Tyto „orgány lidosprávy“ neměly žádné rozhodovací pravomoci ani finanční prostředky a mluvit o tom, že nějak výrazněji prospěly rozvoji města či aspoň jeho místních částí, by byla přinejmenším troufalost. Vždyť v čase přísného centrálního řízení a „uplatňování vedoucí úlohy strany“ se mohlo málo rozhodovat i na olomoucké radnici. Ale to už je zase jiná kapitola historie, stejně jako ta, která začala listopadem roku 1989. Nás spíš zajímalo, jaké to bylo v minulosti přece jen vzdálenější.

Milan Tichák

Foto: archiv autora

KOSTEL SV. BARBORY ve Chválkovicích, zapsaný pod číslem 1741 ve státním Seznamu nemovitých kulturních památek Olomouce, je vzácná stavba z let 1656–1662 (s portálem z roku 1690) postavená na místě dávné gotické kaple sv. Urbana. Prvky renesanční architektury (zejména věž zakončená atikou) a opěrné sloupky po obvodu užívané v časech gotiky, byly zvýrazněny za poslední přestavby v roce 1853.

V latinsky psaných pramenech zněl název vesnice Squalcowicz (1220) či Kwalkowitz (a Chwalkowitz (1676, 1945).

V roce 1220 ves patřila velehradskému klášteru. Od r. 1287 přešla do majetku olomouckého biskupa, kterému patřila až do zrušení poddanství. Od r. 1850 samostatná obec patřící do p. o. a. s. o. Olomouc. V roce 1919 byla připojena k Olomouci.

Právo pečeti dostaly Chvátkovice již v r. 1551 od olomouckého biskupa Jana Doubravského proto, aby některé vsi od nich mohly brát naučení. Pečeť měl tvořit zelený štít se dvěma bílými lillemi. Z r. 1742 se však dochoval obtisk jiného pečetidla o průměru 37 mm, na němž je zobrazena v pečetním poli vzpřímeně stojící postava P. Marie v dlouhé říze, na pravé ruce nesoucí Ježíška, v levé ruce pak držící šikmo položenou lilii. Z hlav obou postav vychází záře. U nohou P. Marie je rozdělený letopočet 1742. Legenda zní: SIGIL OBCZE DIEDNI CHWALKOWSKY.

Toto pečetidlo však bylo brzy nahrazeno novým pečetidlem se starším motivem, jehož otisky se dochovaly z let 1749, 1780 a 1787. Jsou oválného tvaru o rozměrech 24 x 28 mm. V pečetním poli, odděleném od popisu linkou, je zdobený štít, v němž jsou zobrazeny dvě lilie. Legenda zní: SIGILLVM CHVALKOVICZ. V druhé polovině 19. století používala obec pouze nápisových razítek.

Z knihy Vladimíra Spáčila Znaky a pečeti obcí okresu Olomouc

Sokolové jsou stále aktivní

Jedním z neaktivnějších spolků v České republice vůbec je Česká obec sokolská. A Sokol funguje také ve Chvátkovicích. Pořádá celoroční cvičení pro všechny skupiny obyvatel, tedy pro rodiče s dětmi, předškoláky, mladší a starší žáky, dospělé i seniory.

„Zájem je mezi lidmi stálý. Jsme totiž organizace, která nabízí nejlevnější cvičení – děti platí 300 korun ročně, dospělí pak 700 korun,“ vysvětluje náčelnice chvátkovického Sokola Marie Skácelová. Kromě lekcí cvičení pořádá ovšem Sokol během roku i další akce. Bývá to soutěž rodičů a dětí v míčovém trojboji, soutěž předškoláků, žactva a dorostu v gymnastice a atletice. Na začátku letošního června se na zahradě u místní sokolovny uskutečnilo sportovní odpoledne pro veřejnost. Pod hlavičkou Sokola se taky každý pátek v sokolovně scházejí ochotníci s loutkovým divadlem. Výsledkem jejich snažení bývá dvakrát ročně loutkové divadelní představení pro děti – ke Dni dětí a mikulášská pohádka.

A sokolovna je samozřejmě kromě sportu využívána i k účelům společenským. „Poslední lednovou sobotu zde bývá sokolský ples, o následující neděli dětský karneval. A poslední pátek v únoru se tu sejde na plese místní Sbor dobrovolných hasičů,“ popisuje aktivitu Marie Skácelová.

V příštím roce čekají sokoly velké oslavy: Sokol totiž bude slavit 150 let od svého založení. Pro Chvátkovické začne slavení jak jinak než cvičením v květnu ve Chvátkovicích, 2. června si společně zacvičí celá župa Olomoucká-

-Smrčková. V polovině června se sejdou sokolové z celého kraje v Přerově a oslavy vyvrcholí ve dnech 1.–7. července na XV. všesokolském sletu v Praze.

O těchto akcích budeme informovat v červnovém čísle Chvátkovického hlasatele.

(red)

Ondřejovo štěstí

První prosincovou neděli se děti s rodiči i prarodiči sešli v divadelním sálku chvátkovické sokolovny. Připraveno pro ně totiž bylo mikulášské divadelní představení, které již tradičně pořádá Sokol Chvátkovice. Tentokrát to byla pohádka Ondřejovo štěstí. Děti vodily loutky, dospělí jim propůjčili hlas. Dětské publikum zpočátku ani nedutalo, v přestávce však přinutilo rodiče koupit tatranky a pítíčka, takže závěr trochu rušil šustot papírků a šeptání. Přesto se pohádka i hlavní postavy (tedy Ondřej, Kašpárek, král, princezna, čert...) líbily. Kulisy, konstrukce i většina z asi patnácti loutek jsou stále původní, tedy z 20. let 20. století (Sokolovna vznikla v roce 1924). A když ještě na konci představení vyčaroval Kašpárek spolu s dětmi košík čokoládové mikulášské nadílky, byli všichni spokojeni.

Foto: (red)

Na poslední (předvánoční) chvíli...

*Vánoční velepíseň lásky
pro hospodyně*

Advent končí, Vánoce už opravdu klepou na dveře. Co ještě udělat na poslední chvíli – umýt okna, dopéct nějaké cukroví, vlastnoručně s dětmi vyrobit vánoční ozdoby? Zde nabízíme pár tipů, jak bez stresu prožít ten kratičký čas, který ještě zbývá do Štědrého dne.

Střechýle

Tak se tomu u nás doma říkalo, když jsem byla dítě. Byly to fondánové bonbony v čokoládě, zabalené nejdříve do dlouhého bílého, na okrajích nastříhaného hedvábného papíru, na povrchu byl trochu menší staniol. Vypadaly moc krásně. V kolekcích bývaly naskládány kolem dokola ostatních čokoládových figurek. (Možná je to tak dodnes. Ale my si střechýle vyrábíme sami, takže jak vypadají kolekce, nevíme.)

Co budeme potřebovat? Podle receptu, který jsem kdysi kdesi našla a který dodnes o Vánocích (někdy i mimo ně) využíváme, 220 gramů mletého cukru, 50 gramů kakaa, 250 gramů sušeného mléka (plnotučné lepší než jiné) a čtvrt kila ztuženého tuku. Do rozpuštěného tuku vsypeme směs smíchaných sypkých surovin. Těsto důkladně promícháme a vylijeme na plech vyložený pečicím papírem. Po ztuhnutí nakrájíme na malé obdélníčky, které zabalíme nejdříve do hedvábného (na koncích nastříhaného) papíru a pak do trochu menšího staniolu. Když je pak napícháme na háčky a pověsíme na stromček...

Vizovičtí Ježíšci

Musím přiznat, že Ježíšci jsou můj vlastní výtvar, i když použitý materiál je asi všeobecně známý. V mladším věku, kdy jsem ještě neměla pevný sortiment oblíbeného vánočního cukroví, jsem si odevšad vystříhovala úplně všechny recepty. Mimo jiné i ten na vizovické pečivo. Samozřejmě jsem pak zapomněla, o co jde, a po první výrobě tohoto „cukroví“, se do jednoho kousku s chutí zakousla. Od té doby mám na receptu velkými písmeny připsáno: NEJÍ SE!

Takže jak na to: 30 deka hladké mouky smícháme s 6 lžicemi vody a 3 lžicemi octa. Vyhněteme hladké vláčné těsto, které necháme chvíli odpočinout. A pak už přichází ke slovu naše fantazie. Tvarujeme vše, co se nám zdá vhodné na vánoční stromček: malé stromčky (několik vykrojených hvězdiček různé

velikosti slepených po upečení od největší po nejmenší na sebe), hvězdičky, srdíčka, zvířátka, zvonečky, můžeme uplést maličké vánočky. No a ti Ježíšci: uděláme váleček, na jeden jeho kolec přilepíme pomocí vody placaté kolečko. Do něj umístíme kuličku. A to je vlastně vše. Jen ještě něčím špičatým uděláme na kuličce pár vlásků, zavřená očička a pusinku, na válečku několik křížků (má to být zavnutá peřinka) a placaté kolečko obstrihneme maličkými nůžkami do obloučků, aby se Ježíškovi pěkně leželo.

Samozřejmě nesmíme zapomenout všechny kousky potřít bílkem a ke každému udělat z těsta maličké očko – to na mašličku, pomocí které ho pak pověsíme na stromček. S červenými vypadají nádherně.

Řetězy

Ty zná asi každý. Nastříháme barevné (podle vkusu každého) papíry na proužky a slepujeme do sebe kroužky. Řetěz se pěkný, moc se netřpytí, ale ta dětská radost při práci! Lepidlo nelepí! Nůžky nestříhají! Došel červený papír! Inu, adventní pohoda.

Následující text mi dala jedna známá. Léta se před Vánocemi trápila neumytými okny, nedostatečným počtem druhů cukroví, otázkou, jestli už je dárek pro každého akorát, zda ještě nekoupit dvě další kuřata. Pak si přečetla tento text. Od té doby je pro nic předvánoční čas mnohem větší pohoda.

Kdybych svůj dům perfektně ozdobila světelnými řetězy, jedlovými větvicami a cinkajícími zvonečky, ale neměla lásku ke své rodině, nejsem nic víc než dekorátérka. Kdybych se lopotila v kuchyni, napekla kila vánočního cukroví, navařila labužnické pokrmy a připravila vzorově prostřený stůl, ale neměla lásku ke své rodině, nejsem nic víc než kuchařka.

Kdybych pomáhala vařit polévku pro bezdomovce, zpívala koledy v domově pro seniory a všechn svůj majetek darovala pro dobročinnost, ale neměla lásku ke své rodině, nic by mi to neprospeklo.

Kdybych ověšela vánoční stromček trpytivými baňkami a vánočními hvězdami, zúčastnila se úchvatných slavností, zpívala sóla v kostelním sboru, ale zapomněla na Ježíše, potom jsem nepochopila, oč o Vánocích běží.

Láska přeruší pečení, aby mohla vzít dítě do náruče.

Láska zanechá zdobení a políbí manžela. Láska je přátelská a trpělivá navzdory chvatu a stresu.

Láska druhým nezávidí jejich dům s vzácnými vánočními porcelánovými servisy a nádhernými ubrusy.

Láska neokřikuje děti, ale je vděčná za to, že jsou.

Láska nedává jen těm, od kterých může něco očekávat, ale ráda obdarovává právě ty, kteří to nemohou oplácet.

Láska všechno vydrží, všemu věří, vždy doufá, všechno snáší. Láska nikdy nepřestává.

Mobilní telefony špičkové kvality se rozbijí, perlové náhrdelníky se ztratí, golfové hole zrezaví. Ale darovaná láska zůstane. (je)

Městská hromadná doprava o vánočních svátcích

Během vánočních svátků budou ve **všedních dnech** (tedy 23., 27., 28. a 29. prosince 2011 a 2. ledna 2012) jezdit tramvaje podle platných jízdních řádů, autobusy pojedou bez posilových a školních spojů.

Na **Štědrý den** (24. prosince 2011) pojedou tramvaje podle sobotních jízdních řádů, autobusy podle jízdních řádů pro dny pracovního klidu. Cca od 13 hodin bude provoz autobusů částečně omezen a zcela ukončen bude mezi 17.30 a 18.40 hodin.

Provoz autobusu č. 11: Ze zastávky Hlavní nádraží jsou vedeny v odpoledních hodinách pouze spoje ve 12.16, 12.46, 13.16, 13.46, 14.16, 14.46, 15.16, 15.46, 16.16, 16.36, 17.11 a 17.41 hodin. Ze zastávky Svatý Kopeček, zoo jsou vedeny v odpoledních hodinách pouze spoje ve 12.48, 13.18, 13.48, 14.18, 14.48, 15.18, 15.48, 16.18, 16.48, 17.08, 17.43 a 18.13 hodin.

Všechny uvedené spoje z Hlavního nádraží obsluhují Radíkov i Lošov.

Zastávka Lošov, Svolinského nebude obsluhována.

V neděli 25. a v pondělí 26. prosince 2011 bude tramvajový provoz veden dle jízdních řádů platných pro neděle bez omezení. Autobusy pojedou jako ve dnech pracovního klidu.

Na Silvestra (31. prosince 2011) vyjedou tramvaje jako v sobotu, autobusy pojedou podle jízdních řádů platných ve dnech pracovního klidu.

Na Nový rok (1. ledna 2012) bude tramvajový provoz odpovídat provozu nedělnímu, autobusy pojedou podle jízdních řádů platných pro dny pracovního klidu.

Od **úterý 3. ledna 2012** se provoz městské hromadné dopravy vrátí k platným jízdním řádům bez omezení.

Kam na půlnoční?

Vánoční a novoroční bohoslužby ve vybraných olomouckých kostelech

24. 12. 2012

Chválkovice – 21.00
Sv. Kopeček – 16.00, 24.00
Hodolany – 15.00 (bohoslužba slova), 22.00
Klášteří Hradisko – 19.00
Dóm sv. Václava – 15.00 (dětská mše), 21.00

Také chválkovickými ulicemi procházely v podvečer 5. prosince skupinky čertů, andělů a sv. Mikulášů. Jednu z nich jsme potkali v ulici Na Zákopě.

Sv. Mořic – 22.00, 24.00 (bohoslužba slova)
sv. Michal – 15.00 (dětská mše), 24.00
P. Maria Sněžná – 19.00

25. 12. 2011

Chválkovice – 8.00
Sv. Kopeček – 7.30, 9.00, 10.30, 15.00
Hodolany – 9.30
Klášteří Hradisko – 10.00
Dóm sv. Václava – 8.00, 10.00
Sv. Mořic – 7.30, 9.00, 10.30
sv. Michal – 7.30, 9.00
P. Maria Sněžná – 19.00

26. 12. 2011

Chválkovice – 8.00
Sv. Kopeček – 9.00, 15.00
Hodolany – 9.30
Klášteří Hradisko – 10.00
Dóm sv. Václava – 8.00, 10.00
Sv. Mořic – 7.30, 9.00, 10.30
sv. Michal – 7.30, 9.00
P. Maria Sněžná – 19.00

31. 12. 2011

Chválkovice – 15.00
Sv. Kopeček – 9.00, 17.00
Hodolany – 7.00
Klášteří Hradisko – 16.45

Dóm sv. Václava – 18.00
Sv. Mořic – 8.00, 17.00
sv. Michal – 16.00, 23.00
P. Maria Sněžná – 19.00

1. 1. 2012

Chválkovice – 8.00
Sv. Kopeček – 7.30, 9.00, 10.30, 15.00
Hodolany – 9.30
Klášteří Hradisko – 10.00
Dóm sv. Václava – 8.00, 10.00
Sv. Mořic – 7.30, 9.00, 10.30
sv. Michal – 7.30, 9.00
P. Maria Sněžná – 19.00

Vánoční zoologická zahrada

Zoo na Sv. Kopečku připravila na vánoční svátky zvláštní program, určený hlavně dětem. Od 17. prosince 2011 do 1. ledna 2012 je možné zoo navštívit během sváteční otevírací doby: od 8 do 19 hodin. Během těchto dnů se můžete těšit na večerní vánoční prohlídky s průvodcem v osvětlené zoo. Výjimku tvoří Štědrý den a Silvestr, otevřeno bude od 8 do 16 hodin. Na Štědrý den ovšem nadělí zoo volné dětské vstupenky všem návštěvníkům.

foto: (red)

KŘÍŽOVKA

Tajenka křížovky ukrývá únorovu pranostiku.

Jericho, PANAM, pots, onkom, Maus, máces, inanita	Anglicky „hospoda“	Město u Brna	1. díl tajenky	Antibiotikum (zkr.)	Německy „myš“		Lék na vše	Závod míru (zkr.)	Dvojice	Táta	Utrhnout	2. díl tajenky	Čistící prostředek
Býv. amer. letecká společnost						Akce rebelů							
Udatný jedinec						Nejistě nahmatával Král zvířat							
Ozdoba na čepici								Kloubní nemoc Sloven „opravdu“					
	Zn. mili-ampéru Iniciály Kostky			Ruská vesnice Staročech (zast.)					Nářečné „kozel“ Ruské sídlo				Korálový ostrov
Anglicky „hmoe“					Mít na voze Paznehtník					SPZ Topolčan Jm. Chačaturjana			
Domácí Květo-slava						Značka kožichů Oslovovat on					St. solmiz. slabika Cizí muž. jméno		
	Odkopnutí	Přirovnání Horko					Biblické místo Destilační dotazek						
Matemat. prvek v operaci								Stepní tráva Nekynuté pečivo					
Ruský souhlas			Novotvar (med.) Nemuditi						SPZ Mostu Tehle			3. díl tajenky	Jméno Elefte-riadu
Otevřeně ohniště				Přítakávat Římský mravokárc						Ž. jméno (-ů-) Zakladatel dadaismu			
Oním způsobem					Hudební pomlka 4. díl tajenky						Solmiz. slabika Neplátnost		
Slabý vítr						Ubytovna (-z-) Rozleptá-vat							
	Kaprovitá ryba Jiho-evropan Papírenský podnik						Domácí Stanislav Kód Saud. Arábie						
Syn								Alžírské víno Na ono místo					Arabská šalmaj
Snad				Orig. praž. synk. orch. Sada					Koření St. vztaž. zájmeno				
Rudé právo (býv. zkr.)			Klerika Značka ceru							Irská rep. armáda Přibližně (kniž.)			
Nevlastní matka							Tělovědec						
Chut k jídlu (-y-)							Hromadné prolití kve						

Tajenka: „Na Matěje rampouchy, úrodný rok na mouchy.“